

บทคัดย่อ

ถิ่นฐานไทดำจากคำพังเพย

ภาษาตระกูลไทใช้พูดกันแพร่หลายในเอเชียอาคเนย์ ตั้งแต่รัฐอัสสัมด้านตะวันตกจนถึงเกาะไหหลำด้านตะวันออก ตั้งแต่จีนใต้ด้านเหนือลงมาถึงพรมแดนไทย-มาเลเซียด้านใต้

ภาษาไทยดำเป็นภาษาที่พูดกันในภาคพายัพประเทศเวียดนาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดเตียนเบียนและเซินลา ภาษานี้มีอักษรตัวเขียนประจำชาติ ขณะที่ชนชาติเวียดนามเองไม่มีอักษรประจำชาติของตน ต้องยืมอักษรจีนมาใช้ เรียกว่า อักษรฮ้าน และอักษรโนม

ในประเทศไทยก็มีหลายกลุ่มชนใน 10 กว่าจังหวัดที่พูดภาษาไทยดำ เรียกว่า ลาวโซ่งหรือไทยทรงดำ

ภาษิตต่อไปนี้บรรยายถึงถิ่นฐานที่สำคัญของชนชาติไทดำในประเทศเวียดนาม โดยแนะนำลักษณะพิเศษของแต่ละท้องถิ่น เช่น เมืองแกงได้รวยด้วยบ่อเกลือ เมืองแกงเหนือมีข้าว และตามหุบเขามีบ่อตะกั่ว เมืองเด็กมีดอกบัว เมืองบัวมีดอกฝ้ายน้ำบ่อปง กินดีและยังทำให้คนกินกล้าหาญด้วย หมูบ้านสบกบมีปลา หมูบ้านวามีข้าว หมูบ้านปุง หมูบ้านแล้งมีหน่อไม้ที่อร่อย

คำพังเพยเหล่านี้บ่งบอกความสุขของชนชาติไทดำ ในการมีชีวิตอยู่ในท้องถิ่นดั้งเดิมของตน

Abstract

The land of the Black Tai according to their sayings

The Tai family of languages spreads across Southeast Asia, from Assam in the west to the island of Hainan in the east and from southern China in the north to the Thai–Malay border in the South.

Black Tai of Vietnam is found in the north–western part of this country, mainly in the provinces of Dien Bien and Son La. It has its own writing system while the Vietnamese themselves do not, and borrowed the Chinese writing, known as Han and Nom scripts.

In Thailand, there are numerous enclaves of Black Tai speakers in more than 10 provinces, such as Petchaburi, Ratburi..etc...where they are known as Lao Song or Thai Song Dam.

The following sayings praise the most known Black Tai localities in Vietnam with their characteristics: Southern Muang Thaeng is rich in salt mines, Northern Muang Thaeng in rice fields with lead mines along the river valleys. Lotus flowers are abundant in Muang Teok and cotton ones are numerous in Muang Pua. The water in Bong source is not only clean and delicious for drinking, but it gives courage to the drinkers too. There are much fish in Sop Kop village, bamboo shoots in Pung and Laeng villages.

The sayings describe the happiness of the Black Tai living in their traditional land.

ถิ่นฐานไทดำจากคำพังเพย

ทวี สว่างปัญญางกูร*

บทความนี้ รวบรวมภาคี คำพังเพยเกี่ยวกับเมืองหรือหมู่บ้าน ท้องถิ่นมีชื่อของไทดำในภาคพายัพประเทศเวียดนาม แสดงถึงความภาคภูมิใจของชาวไทดำในถิ่นฐานของตน ช่วยให้ผู้อ่านทราบถึงภูมิศาสตร์คร่าวๆ ของถิ่นฐานชนชาติไทดำในเวียดนาม พร้อมกับเสนอข้อมูลด้านอักษรศาสตร์และภาษาศาสตร์บางประการ คำพังเพยเหล่านี้ได้รับการอ้างอิงหลายแห่ง แต่ได้มีการแปลคลาดเคลื่อนบ้าง จึงเห็นสมควรนำมาทบทวนอีกครั้งโดยพิมพ์อักษรไทดำ สัทอักษรสากล แปลเป็นไทย

ในการรวบรวมครั้งนี้ ผู้เขียนได้ศึกษาหนังสือ "สุภาษิตไท" สำนักพิมพ์วัฒนธรรมชนชาติ ห่าไห่หน้อย 1978 ซึ่งมีคำอ่านและคำแปลเป็นอักษรก๊วกหงือ แต่ไม่ได้พิมพ์อักษรไทดำ กับหนังสือ "ความเขี่ยนलग" (Tai Proverbs, Tai Studies Center, Iowa, 1985) ซึ่งพิมพ์อักษรไทดำแบบ DOS อย่างเดียว ไม่มีคำอ่านและคำแปลแต่อย่างใด แต่มีข้อดีคือใส่เครื่องหมายวรรณยุกต์ครบ ผิดกับหนังสือหลายเล่มที่พิมพ์ในเวียดนาม และไทย ในการเขียนระบบสัทอักษรสากล ผู้เขียนได้ตามระบบของ William J. Gedney

1. ฝั ใน่6 หว่6 «๑๖ ฝ ๑๒๒ <๓๓

/si:² toŋ⁵ kwa:ŋ³ t'ɛŋ¹ lo:⁴ t'ɛa:n¹ tɔk⁵/

สี่ทุ่งกว้าง เมืองแฉง เมืองล่อ เมืองทาน เมืองเต็ก

เมืองแฉงปัจจุบันคือจังหวัดเตียนเบียน เมืองล่อคืออำเภอวันเงิน จังหวัดหว่างเสียนเซิน เมืองทานคืออำเภอทานเวียน จังหวัดหว่างเสียนเซิน เมืองเต็กคืออำเภอฝูเอียน จังหวัดเซินลา บ้านเกิดของ ดร.หว่างเลื่อง นักวิชาการไทขาว

*นักวิชาการอิสระ

ในภาคพายัพประเทศเวียดนาม ดินแดนจะเป็นภูเขา ทุ่งนาจึงหายากและเป็นแหล่งหล่อเลี้ยงผู้คน คนไทดำจึงมองเรื่องทุ่งนาในอันดับแรก

2. ๑๖ ไร่ มี ปี เถ

/ʰəŋ¹ tau³ mi:⁴ bo:² kua¹/

แดงได้มีบ่อเกลือ

๑๖ เหน มี ปี เถ

/ʰəŋ¹ nua¹ mi:⁴ bo:² khaw³/

แดงเหนือมีบ่อข้าว

๑๖ ไร่ มี ปี เถ

/taw³ liap³ lo:ŋ⁶ mi:⁴ bo:² no:ŋ¹ cun¹/

ถึงหุบเขา มีบ่อตะกั่ว

คำว่า “เต้า” ในที่นี้ เป็นกริยาแปลว่า “ไปถึง ถึง” ไม่ใช่เปลือกผลไม้ที่เรียกว่า “น้ำเต้า” ดังได้มีการแปลไว้ “จีน” คือตะกั่ว ความหมายจึงไม่ใช่ “มีหนองน้ำที่น้ำไม่เคยแห้ง” ดังที่ได้มีการแปลไว้ในหนังสือบางเล่ม

ในที่ราบสูงอย่างดินแดนไทดำซึ่งห่างจากทะเล นอกจากข้าวแล้ว เกลือเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิต ไทดำจึงภาคภูมิใจในดินแดนของตนซึ่งมีทั้งข้าวทั้งเกลือ และยัง มีบ่อตะกั่วอีกด้วย

3. ๑๖ ไร่ มี ปี เถ

/pay¹ sop² kop⁵ kin¹ pa:¹/

ไป หมู่บ้าน สบกกินปลา

๑๖ ไร่ มี ปี เถ

/mua⁴ muang⁴ wa:⁴ kin¹ khaw³/

มาเมืองวากินข้าว

๑๖ ไร่ มี ปี เถ

/taw³ puŋ² leŋ⁵ kin¹ no:² khom¹ paw¹/

ไปหมู่บ้านปung หมู่บ้านแล้ง กินหน่อไม้ขมเปา

หมู่บ้านปung หมู่บ้านแล้ง ขึ้นกับตำบลสบกก ตำบลเมืองหว่าขึ้น กับอำเภอซงหม่า จังหวัดเซินลา คำว่า “แล้ง” เป็นชื่อหมู่บ้าน ไม่ใช่ “หน้าแล้ง”

4. เมือง ๖ หัว ๖ ปก ๖ ๖

/muaŋ⁴ lo:⁴ kwa:ŋ³ pit² poŋ¹/

เมืองล่อ กว้างใหญ่ไพศาล

เมือง ๖ มี ๖ มี ๖ มี ๖ มี ๖

/muaŋ⁴ luaŋ¹ mi:⁴ muŋ² yla:⁴ sen¹ khaw³/

เมืองใหญ่มีหมื่นยั้งข้าว มีข้าวมากมาย

เมืองล่อคืออำเภอวันเจ็น จังหวัดเหิงยิโหละ หนังสือจากเวียดนามเขียนว่า “ป้อ” แต่หนังสือจากสหรัฐเขียนเป็น “มี” อย่างไรก็ตาม คงไม่มีเรื่อง “พ้อ” มาเกี่ยวข้องกับ

5. เมือง ๖ (๖) ๖ มี ๖ (๖) ๖

/muaŋ⁴ tɛk⁵ mi:⁴ bo:² bua¹/

เมืองเด็กมีดอกบัว

เมือง ๖ (๖) ๖ มี ๖ (๖) ๖

/muaŋ⁴ pua:⁴ mi:⁴ bo:² da:³/

เมืองบัวมีดอกฝ้าย

เมืองบัวขึ้นกับอำเภอฝู่เอี้ยน จังหวัดเซินลา

นอกจากข้าว เกลือ แล้วสมบัติแผ่นดินยังมีผลิตผลทางเกษตรกรรมเช่นฝ้าย ที่ใช้ในหัตถกรรมครัวเรือนคือการทอผ้า

คำว่า “บอก” คือ “ดอก” ของไทย ไม่ใช่ “ป้อ” คำว่า “ด้าย” ออกเสียงและ บางทีเขียนเป็น “ลัย” การออกเสียง “ดอ เด็ก” เป็น “ล่อ ลิง” ยังพบกันในภาษาจีน ท้องถิ่นซึ่งพูด “ไม่ได้” เป็น “ไม่ลัย” การแปลเป็น “เมืองบัวมีป้อลาย” จึงไม่ถูกต้อง

6. เมือง ๖ x ๖ มี ๖ (๖) ๖ (๖) ๖

/muaŋ⁴ saŋ¹ mi:⁴ da:² ŋa:⁴ fa:¹ lom⁶/

เมืองขางมีภูเขาชื่อ ด่านงา หินล้อม

เมืองขางคือหมกเงา “หมก” ภาษาฮั่นแปลว่า “ต้นไม้”

คำว่า “ต่านงา” เป็นชื่อเฉพาะของภูเขา ไม่ใช่ “มีสิงาข้าง” ดังได้มีการแปลไว้

ด้าย บ่ย๋อ ม่ทอ ทอท บ่ย๋น นีน

/da:j³ baw² m³m³ hak² pen¹ nin⁴/

ด้ายไม่ยอม หากเป็นนิน

เมืองซางมีการผลิตผ้าสีครามแก่ คล้ายผ้า “หม้อฮ่อม” ของล้านนา ผ้าเป็นสีธรรมชาติไม่ย้อมสีก็สวยเหมือนสีนิน

คำว่า “หาก” หนังสือจากสหรัฐอเมริกาชัดเจน “ห-สระอา-ก” ไม่ใช่ “ฮัก-ยางรัก” แต่อย่างไร

7. นิน นี บ่ บ่ท ทอท นิน ทน

/kin¹ nam⁶ bo:² boŋ¹ hak² cau¹ ha:n¹/

กินน้ำป๋อโง หากใจหาญ

นิน นี บ่ บ่ท ทอท นิน ทัก

/kin¹ nam⁶ bo:² ba:n¹ hak² cau¹ ka:³

กินน้ำป๋อบานหากใจกล้า

นิน นี น่ ทว่ ทอท นิน เด็ด นิน นิน

/kin¹ nam⁶ ta:³ wa:³ hak² cau¹ det² fan¹ ca:n¹/

กินน้ำท่าหว่าทำให้ใจเด็ดเดี่ยว

คำว่า “หาก” มีความหมายเหมือนภาษาไทย และไม่ใช่ “ฮัก-ยางรัก”

ต้นน้ำที่กล่าวถึงข้างบน เป็นแหล่งน้ำในเขตเมืองมั่ว หรือมายเซ็น จังหวัดเซินลา

ท้องถิ่นนี้อาจมีวีรชนในอดีต จึงมีความเชื่อว่าเป็นแหล่งกำเนิดของคนกล้า และมีความเชื่อว่าเป็นเพราะน้ำท้องถิ่นนี้ดี ศักสิทธิ์ กินแล้วจะกล้าหาญเหมือนวีรชนในอดีต

คำแปลที่ว่า “กินน้ำโดยไม่ยอมยกของลงจากบ่า เป็นคนใจกล้าหาญ” เป็นคำแปลที่คลาดเคลื่อน

8. คี ดิ คี ปี่ ฌี คี ฌู คี ปี่ ๓

/kam⁴ di⁴ kam⁴ bo:² maj³ kam⁴ caj⁶ kam⁴ bo:² lu:²/

ทองคำดี คือ ทองคำบ่อใหม่ ทองคำแท้ คือ ทองคำบ่อลูก

คงไม่มีความหมายว่าทองถิ่นนี้มีบ่อทองคำที่ดี แต่หมายถึงเป็นแหล่งที่มีช่างทองคำที่ดีใช้แต่ทองคำแท้

บ้านใหม่ขึ้นกับตำบลเจียงจุง อำเภอมายเซิน จังหวัดเซินลา บ้านหลูขึ้นกับตำบลเจียงเลื่อง อำเภอมายเซิน จังหวัดเซินลา

9. เม๒ บู่ มิ กุ่น ขุน

/muag⁴ bu:² mi:⁴ da:n² khun¹/

เมืองบู่มีภูเขาชื่อ ด่านขุน

เม๒ จุ่ม มิ หิน ตัง

/muag⁴ cum³ mi:⁴ hin¹ taŋ³/

เมืองจุ่มมีภูเขาชื่อหินตั้ง

เมืองบู่อยู่ตำบลเมืองบู่ อำเภอมืองลา จังหวัดเซินลา เมืองจุ่มอยู่ตำบลเมืองจุ่ม อำเภอมืองลา จังหวัดเซินลา เช่นกัน

10. ๓ริ เม๒ เนิน ขึ้น เม๒ พร

/Aua⁶ muag⁴ cian² jian² muag⁴ pua⁴/

แพร เมืองเจียน ปลาไหล เมือง บัว

เมืองเจียนลือชื่อหัตถกรรมทอผ้าแพร เมืองบัวลือชื่อมีปลาไหลอร่อย

เมืองเจียนคือหมู่บ้านหงอกเจียน อำเภอมืองลา จังหวัดเซินลา มีชื่อเพราะมีการทอผ้าแพรที่คนนิยมกันมาก ส่วนเมืองบัวนั้น ขึ้นกับตำบลเตื่องฟอง อำเภอู้อีเยิน จังหวัดเซินลา คำว่า "หลัว" เป็นคำยืมจากภาษาเวียดนาม แปลว่าแพร ได้มีการแผลมิดเป็น "พลัวที่ดีสวยงาม มีที่เมืองเจียน"

11. เม๒ พริช เม๒ ฝั๊ ทั

/muag⁴ muoy³ muag⁴ fog³ hi:⁴/

เมืองหม่วย เมืองทอดยาว

ເລ໒ ຫ້ວ ຫ໒ ເລ໒ ທີ່ ທເ໒ ຈັບ ນີ້

/muag⁴ kiw² ka:n¹ muag⁴ hi:⁴ ha:j¹ liap³ nam⁶/

เมืองแคบตรงกลาง เมืองเลียบยาวตามแม่น้ำ

เมืองหม้วยเป็นชื่อไทของอำเภอถ่วนเจิว จังหวัดเขินลา

12. ນໍ ເລ໒ ມີ ບໍ່ ເຫຼ

/ta:³ sa:j⁶ mi:⁴ bo:² le:¹/

ทำซ้ายมีบ่อจาน

ນໍ ແທ ມີ ບໍ່ ດໍາໄຮ

/ta:³ he:¹ mi:⁴ bo:² da:j³/

ทำแฮมีบ่อฝ้าย

ทำซ้ายมีแหล่งผลิตเครื่องดินเผา ทำแฮมีแหล่งผลิตฝ้าย

ทำซ้ายอยู่บนแม่น้ำซางต้า ตำบลตะควา อำเภอเอียนเจิว จังหวัดเขินลา ส่วน
ทำแฮอยู่ตำบลเจียงบั้ง อำเภอถ่วนเจิว จังหวัดเขินลา

13. ຫຣ ເລ໒ ເລ໒ ມີ ທ່ານ ແຫ໒ ເວ້ ອໍ

/hua¹ muag⁴ sa:j⁶ mi:⁴ ka:n² keŋ⁴ ʔo:³ ʔa:³/

หัวเมืองซ้ายมีทุ่งก่าน ทุ่งแกงกว้างใหญ่

ຫຼໍ່ ເລ໒ ມີ ປຣິທ ແອ່ນ ແຫ໒ ແທ

/la:³ muag⁴ mi:⁴ puak² ʔen² ke:m¹ he:⁴/

ท้ายเมืองมีหมู่บ้านปวก หมู่บ้านแอ่น หมู่บ้านแกม หมู่บ้านแฮ

ມີ ດ່ານ ດໍ້ ດ່ານ ຫຣ໒ ມໍ໒ ນຶ້

/mi:⁴ da:n² dam¹ da:n² yom⁴ muŋ³ cu:⁶/

มีภูเขาด่านคำ ภูเขาด่านยอม ยืนรอคู่รัก

ມີ ດ່ານ ນຶ້ ດ່ານ ຫຼໍ່ ເລ໒

/mi:⁴ da:n² ku:³ da:n² lu:³ muŋ³ muag⁴/

มีภูเขาด่านกู่ ภูเขาด่านลู ยืนชมเมือง

เมืองซ้ายอยู่ตำบลเชียงมวน อำเภอถ่วนเจิว จังหวัดเขินลา

คำว่า “จู้” แปลว่า “ซู้” หรือ “คู่รัก” ไม่ใช่ “เมือง” ดังได้มีการแปลไว้

14. **เฒ่า เมาบ ฝ้าย ฝ้าย เมาบ ฝ้าย**

/khaw³ muay⁴ sa:j⁶ fa:j³ muay⁴ piay⁴/

ข้าวเมืองซ้าย ฝ้ายเมืองเปียง

เมืองซ้ายมีข้าวมากหรือข้าวดี ส่วนเมืองเปียงมีฝ้ายที่มีชื่อ ป้อนงาน
หัตถกรรมทอผ้าของคนไทดำ

เมืองเปียงขึ้นกับตำบลเจียงควาง อำเภอถ่วนเจิว จังหวัดเซินลา

15. **บ้าน นก มิ เนิน ฝ้าย**

/ba:n³ fa:⁶ mi:⁴ nok⁵ k^hwa:⁴/

บ้านฟ้ามี่ไก่ฟ้า

บ้าน นก มิ เนิน ฝ้าย

/ba:n³ ca:⁴ mi:⁴ nok⁵ so:²/

บ้านจามีนกส่อ

หมู ๖ มิ ๖ โอน ๖

/ka:¹ lag¹ mi:⁴ no:² hon¹ tam¹/

หมู่บ้านกากลางมีหน่อไม้อันโต

บ้านฟ้า บ้านจา บ้านกากลาง เป็นชื่อหมู่บ้าน ขึ้นกับตำบลป่งจา อำเภอถ่วน
เจิว จังหวัดเซินลา คำว่า “กากลาง” ซึ่งเป็น ชื่อหมู่บ้าน ได้มีการแปลผิดเป็น “ด้านหลัง”
ในหนังสือเล่มหนึ่ง

คำว่า “นกควา” พจนานุกรมของบั๊กเกิมคอน แปลเป็น pheasant (ไก่ฟ้า)
แต่พจนานุกรมของเวียดนามแปลเป็น “ก่าโลย” หรือ “ไก่วงง”

16. **เมาบ ควเซ เปิน ฆเมา ฝ้าย ป้า ๖/๖**

/muay⁴ kwaj⁴ pen¹ sam¹ k^ha:¹ pa:³ pja:p⁵/

เมืองควายเป็นทางแยกสามขา

เวลาเดินทางจากเตียนเบียน ลงมาเซินลา ทางรถยนต์ ต้องผ่านเมืองควาย
หรือเมืองควาย ซึ่งมีทางแยกอีกทางหนึ่งขึ้นเหนือไปสายโจว ชื่อเวียดนามของเมือง
ควาย คือ ต่วนย้าว

17. ๓๖ นี้ มอน ดอน ทัว

/tiəŋ³ toː⁴ mɔn¹ dɔn⁴ hiaw³/

มีชื่อคือหมอนดอนเฮี้ยว

๓๖ ผัก ข้าว บ้าน ปุง ใหญ่ เก๋ แว

/tiəŋ³ phak² ciaw³ ba:n³ puŋ² ko:ŋ² weŋ¹/

มีชื่อคือ ผักข้าวบ้านปุง บ้านโก่ง บ้านแวง

18. ๑๖ นั้ มิ กัณ ชั้ แฉ้ว พู

/muəŋ⁴ fəŋ⁴ miː⁴ da:n² jaŋ³ k'ew³ muː¹/

เมืองพังมีภูเขาเหมือนเขี้ยวหมู

ที่เมืองพังมีภูเขาลูกหนึ่ง มีรูปร่างคล้ายเขี้ยวหมู

เมืองพัง อยู่ในจังหวัดเตียนเบียน มีชื่อเพราะเคยเป็นที่ตั้งกองบัญชาการของ นายพลหาว เจริญ ย่าบ ซึ่งชนะกองทัพฝรั่งเศสในสงครามเตียนเบียน ปี ค.ศ. 1954

๑๖ ๓๖ ชั้ นั้ นเท

/muəŋ⁴ ɔwŋ¹ cɔwŋ¹ nam⁴ hak⁴/

เมืองแฉ้วด้วยน้ำราก

มีน้ำพุน้ำใต้ดินทั่วไปจนพื้นดินเปียกด้วยน้ำใต้ดิน

๑๖ ปเท นั้ นเว ชูเช

/muəŋ⁴ pak² faː⁴ na:w¹ laj¹/

เมืองปากฟ้าหนาวมาก

เมืองนี้อยู่ไกลเกือบติดฟ้า อากาศหนาวมาก ตามความเชื่อของไทยดำ ฟ้ามืดทางขึ้นลง เป็นทางที่แถบปล่อยมนุษย์ลงเมืองล่าง หรือโลกของเรา

19. ๑๖ ๓๓ มิ แฉ้ว นช

/muəŋ⁴ huak² miː⁴ ceː⁴ faj¹/

เมืองหวกมีฝายกั้นน้ำ

มิ กัณ นช นั้ แท้ว

/miː⁴ da:n² laj¹ faː¹ kew³/

มีภูเขาด้านลาย ภูเขาผาแก้ว

20. ดิน ไร่ ไร่ ไร่ นี้ เท

/din¹ tau³ tiag⁵ to:³ kua¹/

ดินได้ลือชื่อบ่อเกลือ

ดิน เหนือ ไร่ ไร่ นี้ เหนือ

/din¹ nuu¹ tiag³ soo¹ laa⁴/

ดินเหนือลือชื่อเมืองซอ เมืองลา

เมืองซอคือ อำเภอพงไถ จังหวัดลพบุรี เมืองลาอยู่จังหวัดเขินลา ซึ่งอยู่
ระหว่างทางท่าโขวย-เตียนเบียน

มี เงิน ไร่ ไร่ นี้

/mli⁴ pua⁴ khaw¹ coj⁶/

มีเงิน มีของมีค่า

21. ดิน ไร่ ไร่ นี้ ไร่

/din¹ pua⁴ tiag² to:³ pua¹/

ดินกษัตริย์ (หมายถึงประเทศเวียดนาม) ลือชื่อกษัตริย์

คำว่ากษัตริย์ ภาษาเวียดนามเรียกว่า “วีว” ไทดำเรียกเป็น “ปัว” “ดินปัว”
หมายถึงราชอาณาจักรเวียดนาม

ดิน ไร่ ไร่ นี้ ไร่

/hua¹ te:⁴ tiag² muag⁴ laj³/

ดิน หัวแม่น้ำแต ลือชื่อเมืองไล

Black River นั้น เวียดนามเรียกเป็น “ซงดำ” ไทดำเรียกเป็น “น้ำแต” เมือง
ไลคือ เมืองลายโจว สุดตะวันตกเฉียงเหนือของเวียดนาม ติดพรมแดนจีน

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

ม.ศรีบูรพา 2530 ไทยดำรำพัน กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์บรรณกิจ.

ภักทิตยา ยิมเรวัต 2542 ประวัติศาสตร์สิบสองจุไท ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มนู อุคตมเวช 2547 ประวัติศาสตร์ไทดำในประเทศไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

เพชรตะบอง สิงห์หล่อคำ 2548 หมู่บ้านไทดำ.

ภาษาไทดำ

«อ๊ว ฝั ฝั» แบบเรียนของไทดำ ถ่ายสำเนา ชื่อผู้แต่ง สำนักพิมพ์อ่านไม่ออก ไม่พบปีที่ตีพิมพ์

Baccam Don, James Brase *ฝัฝั ฝั «อ๊ว ฝั ฝั» ฝั ฝั ฝั ฝั ฝั* Summer
Institute of Linguistics, CA.

Baccam Don, Baccam Hung, Baccam Faluang, Dorothy Fippinger,

1989 *ฝัฝั «อ๊ว ฝั ฝั» ฝั ฝั ฝั ฝั ฝั* The Anundsen
Publishing Co, Decorah, IA.

Tai Studies Center, Iowa, 1985. *อ๊ว ฝั ฝั ฝั ฝั*

Tai Studies Center, Iowa, 1985 *ฝั ฝั ฝั ฝั ฝั ฝั*

Tai Studies Center, Iowa, 1985 *ฝั ฝั ฝั ฝั ฝั ฝั*

Tai Studies Center, Iowa, *อ๊ว ฝั ฝั ฝั*

Tai Studies Center, Iowa, 1993 *อ๊ว ฝั ฝั ฝั ฝั*

Hoàng Tam Khôi, 1984. *ฝั ฝั ฝั ฝั ฝั ฝั* Sở Văn hoá

Thông tin Lai Châu.

Hoàng Trần Nghịch, 1995. *ความ ชื่น ชบ* Nhà xuất bản văn hoá dân tộc, Hà Nội.

Hoàng Trần Nghịch, 2004. *ดื่ม ป๋าว ขาว* Hội Văn học nghệ thuật Sơn La xuất bản

ค้ แะ ค้ แะ ป๋าว คอน ปี ๗ ชื่อสำนักพิมพ์ ปิติพิมพ์ หาย

ภาษาเวียดนาม

Cầm Cường, 1993. *Tìm hiểu văn hoá dân tộc Thái ở Việt Nam*. Nhà xuất bản khoa học xã hội. Hà Nội.

Cầm Trọng, 1978. *Người Thái ở Tây Bắc Việt Nam*. Nhà xuất bản khoa học xã hội. Hà Nội.

Cầm Trọng 1987. *Mấy vấn đề cơ bản về lịch sử kinh tế xã hội cổ đại người Thái Tây Bắc Việt nam*. Nhà xuất bản khoa học xã hội, Hà Nội.

Cầm Trọng, Kashinaga Masao. 2003 *Danh sách Tổ tiên họ Lò Cẩm Mai Sơn, Sơn La*. Nhà xuất bản Thế giới, Hà Nội.

Chương trình Thái học Việt Nam, 1992. *Hội thảo Thái học*. Nhà xuất bản văn hoá dân tộc, Hà Nội

Chương trình Thái học Việt Nam, 1998. *Văn hoá và lịch sử người Thái ở Việt Nam*. Nhà xuất bản văn hoá dân tộc, Hà Nội.

Đặng Nghiêm Vạn, 1988. *Tìm hiểu văn hoá cổ truyền của người Thái ở Mai Châu*. UBND huyện Mai Châu.

Hoàng Trần Nghịch, Tông Kim Ân, 1991. *Từ điển Thái-Việt*. Nhà xuất bản khoa học xã hội, Hà Nội.

Hà Văn Năm et al. 1978. *Tục ngữ Thái*. Nhà xuất bản văn hoá dân tộc, Hà Nội.

Hoàng Lương, 1988. *Hoa văn Thái*. Nhà xuất bản văn hoá dân tộc. Hà Nội.

Lâm Tô Lộc, 1985. *Xoè Thái*. Nhà xuất bản văn hoá. Hà Nội.

Nguyễn Hữu Thức. 1991. *Dân ca Thái Mai Châu*. Sở văn hoá thông tin Hà Sơn Bình.

Phan Đăng Nhật, et al. 2003. *Chương Hán, sử thi Thái*. Nhà xuất bản khoa học xã hội. Hà Nội.

ภาษาอังกฤษ

Đặng Nghiễm Vn̄n et al. *The ethnic minorities in Viet Nam*. Foreign Languages Publishing house, Hanoi.

ภาษาฝรั่งเศส

Cầm Trọng, traduit par Nguyễn Hương, 1987. *Les Thai du nord-ouest du Vietnam*, Etudes Orientales, Paris.

หมายเหตุ ปัดพิมพ์หนังสือบางเล่ม หาไม่พบ